

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštine proste. Telefon interurban št. 113.

Varnostna konferenca v Locarnu

Z današnjim dnem se začne varnostna konferenca v Locarnu, majhnem mestu ob Lago Maggiore v Švici. Nevtralna Švica je torišče razprav o potežkočah, ki se pojavljajo v mednarodnem in meddržavnem življenju v Evropi in vobče na svetu. V Zenevi, v francoskem delu Švice, je sedež Zveze narodov, ki je pred nekaj dnevi končala svoje zborovanje. Sedaj se je v italijanskem delu Švice, v Locarnu, začela ožja konferenca za varnost in mir.

Da je moralo priti do ožje varnostne konference v Locarnu, je dokaz da Zvezi narodov, ki je ravnokar završila svoje letošnje jesensko zasedanje, ni uspelo rešiti varnostno vprašanje v zadostni in zainteresirane države zadovoljivi meri.

Varnostna konferenca v Locarnu je posledica tega, da ženevski varnostni protokol ni bil sprejet od vseh držav, zlasti od tistih ne, ki imajo v svojih rokah odločitev v mednarodnih zadevah. Lansko leto je Zveza narodov sprejela splošni in vseobčni varnostni protokol, kojega cilj je bil, onemogočiti vsako vojno. Zato bi poedine države, ki bi sprejele ta protokol, se obvezale, da bodo z vso svojo oboroženo silo — na kopnem, na morju in v zraku — ugnale tisto državo, ki bi hotela drugo ali druge države napasti, ter bodo tako preprečile izbruh vojne.

Ta ženevski protokol pa ni bil splošno sprejet. Zlasti je bila Anglija, ki se mu ni hotela pridružiti, ker noče svojega brodogoja dati na razpolago Zvezi narodov. Tudi Zedinjene države Severne Amerike ga niso hotele sprejeti, ker nočejo biti zapletene v komplicirane mednarodne razmere v Evropi, katere bi zopet mogle dovesti do oboroženega spopada.

Tako je splošni varnostni protokol ostal tamkaj, kjer je bil sklenjen, v Zenevi. V arhivu Zveze narodov je ohranjen kot dokaz, da evropske države še niso dovolj zrele za to, da bi si z energičnim, splošno in vselej učinkovitim sredstvom zasigurala mir.

Mesto francoskega stališča, ki je glavni zagovornik splošnega varnostnega protokola, kateri predvideva vseobčno, vse države obsegačo in obvezujočo varnostno pogodbo, je zmago angleško stališče o poedinah (regionalnih) varnostnih pogodbah.

Takšna pogodba bi se naj sedaj sklenila med Francijo in Belgijo na eni in Nemčijo na drugi strani. Kot četrti udeleženec pri tej pogodbi bi bila Anglija, ki bi jamčila za to, da bosta obe strani, francosko-belgijska in nemška, držali to za kar sta se pogodili.

Kaj bi naj bil predmet pogodbe, ki bi se naj sklenila v Locarnu? Varnost. Kdo hoče in potrebuje varnost in proti komu? Nemčija? Ne. Ona je bila premagana v svetovni vojni, ni ničesar pridobila, marveč samo izgubila. Ona se čuti popolno varno. Tega občutka, ki osrečuje poedince, kakor tudi države, pa nima zmagovalka v svetovni vojni, Francija. Francija bi si rada zavarovala svoje uspehe v vojni in zato ji je potrebna varnostna pogodba. Ker Nemčiji varnostna pogodba ni potrebna ali vsaj ni potrebna v toliki meri, kakor Franciji, zato Nemčija tudi ne gre rada v Locarno. Podobna je nevesti, ki jo silijo k poroki. Gre ker mora iti, protivi pa se srce, celo tudi razum. Tako je tudi z Nemčijo. Protivi se srce, ker je Nemcem težko, prav težko, pozabiti na Alzacijo-Loreno in druge kraje, ki so jih izgubili v svetovni vojni. Razum pa se toliko ne protivi, nasprotno, on Nemčiji diktira da mora v Locarno, ker bi se drugače obsovala ne samo pri Franciji in Belgiji, marveč zlasti pri Angliji in Zedinjenih državah Severne Amerike.

Nemci so torej šli v Locarno, prinesli pa so s seboj košarico, polno zahtev in protestov. Nemški nacionalci, ki sedaj vodijo v državi prvo besedo, protestirajo proti temu, da bi se Nemčija v pogodbi prostovoljno odpovedala nemški zemlji, kakoršna je po njihovem mišljenju Alzacija-Lorena. Je sicer v versajlski mirovni pogodbi določeno, da Alzacija-Lorena pripada sedaj Franciji, toda nemškonacionalni Nemci te pogodbe nočejo priznati. Nemški nacionalci zahtevajo, da se opozove in popravi trditev, da je Nemčija kriva svetovne vojne. Ta teza — ta stavek — je podlaga mirovnim pogodbam. Če bi ta teza padla, bi po mnenju nemških nacionalcev padla glavna podlaga, na kateri so zasnovane mirovne pogodbe.

O teh nemških protestih in zahtevah pa noče Anglija in še bolj Francija ničesar slišati. Po francosko-angleški zamisli mora predmet varnostne pogodbe biti varnost ob reki Renu, varnost Francije in Belgije od Nemčije. Nemčija mora Franciji priznati Alzacijo-Loreno, kakor jo priznava versajlska mirovna pogodba, ter se obvezati, da teh pokrajin ne bo z orožjem zahtevala nazaj. Vzporedno s tem gre zahteva Anglije in Francije, da mora Nemčija pristopiti Zvezi narodov ter povzeti na se vse obveznosti, ki jih poedinim državam nalaga Zveza narodov. To je za Nemčijo trd oreh, zlasti obveza iz čl. 16 zvezinih pravil, da bi Nemčija v slučaju vojnega spopada z drugo državo — recimo s Poljsko ali Rusijo — morala vojnim četam, odrejnim za to od Zveze narodov, dovoliti prehod preko svojega ozemlja.

Čičerin, ruski ljudski komisar za zunanje zadeve, je te dni bil v Berlinu, da se razgovori z voditelji nemške zunanje politike. Ni prišel zato, da bi pri g. Stresemannu, nemškem zunanjem ministru, oddal vizitku za Chamberlaina ali Brianda. Boljševiki so protivniki Zveze narodov in njene mirovne politike. Ako bi sedaj tudi Nemčija pristopila Zvezi narodov, bi Rusija izgubila jako oporo za svoje politične poteze na šahovni deski svetovne politike.

Kako se bo Nemčija odločila v Locarnu, še ni jasno. Prej ali slej pa bo morala stopiti v krog tistih držav, ki resnično hočejo mir v Evropi. Predpogoj za to pa je, da Nemčija s pogodbo zajamči varnost svojim sosedom, zlasti Franciji in Belgiji, pa tudi Čehoslovaški in Poljski.

Politične beležke.

Ugibanja glede ministra dr. Ninčiča. Zunanji minister dr. Ninčič je bil v soboto kot prvi sprejet v daljšo avdijenco na dvoru. Dasi se je to že večkrat zgodilo, se tokrat tej avdijenci v političnih krogih pripisuje izvanredno velik pomen in od mnogih strani se zatrjuje, da je minister dr. Ninčič mož bodočnosti. Pašič bo moral prej kot slej prenehati z aktivnim političnim delovanjem, v krogu njegovih zaupnikov ni primerne naslednika, za Ljubo Živkovičem, ki ga je Pašič deloma že izbral, tudi ne gre in tako se ugiblje, da ima dr. Ninčič še največ izgledov postati vodilni državnik. Če pride res do tega, bodo velike težave s Pašičevim najožjim krogom, kjer dr. Ninčič ni najboljši zapisan. —tgr.

Proti Radičevi izjavi. Radičeve odnose do resnice dobro označuje sledeče poročilo pariškega lista »L'Humanité«: »Vesti iz Zeneve potrjujejo, da je Radič v komisiji sveta Zveze narodov rekel med drugim tudi to, da mu je v času njegovega bivanja v Moskvi komisar Čičerin pripovedoval, da namerava sovjetska vlada takoj izgnati Nansena in njegove pomočnike, ker je mnenja, da vrši Nansen špijonažo v korist antante. Ta trditev je od začetka do kraja popolnoma lažnjiva. Čičerin se sploh ni razgovarjal z Radičem o Nansenu, kaj šele, da bi omenjal mogočnost njegovega izгона. S to mogočnostjo se ni nikdar bavil ne komisarjat za zunanje zadeve in ne sovjetska vlada, ampak ravno nasprotno uživa Nansen največje spoštovanje in je tako vsak pomislek na njegov izgon popolnoma izključen. Trditev, da bi sovjetska vlada sumnila Nansena radi špijonaže, je nesramna laž. Sploh je pa nerazumljivo, kako bi Čičerin mogel Radiču govoriti o Nansenovem delovanju v Armeniji, ko je bil vendar Nansen šele začetkom tega leta v Armeniji, dočim se je Radič nahajal v Moskvi že aprila in maja lanskega leta. Radičeve izjave in laži so mogle biti izrečene samo s tendenco, da preprečijo ali pa celo onemogočijo Nansenovo delo in prizadevanje za sredstva in pomoči v svrhu vrnitve armenskih beguncev. —tgr.

V ilustracijo nove Radičeve politike. Zajedničarji do bro in mnogo razmotrivajo in predstavljajo izid občinskih volitev v Karlovcu kot sliko političnega položaja, ki je nastal med hrvatskim ljudstvom po radičevskem preokretu. Mesto Karlovac, ki je v najtežjih okolnostih z vso odločnostjo in poštvovalnostjo spravilo vse na noge za enotno fronto hrvatskega naroda, je pokazalo pri občinskih volitvah pravo mrtvilo. Kandidatna lista Radičeve stranke je sicer dobila 14 mandatov, dočim je kot druga najmočnejša stranka izšla Hrvatska zajednica s 4 mandati, a to se v nobenem slučaju in na noben način ne da tolmačiti kot odobravanje nove Radičeve politike. Prvič se o tej politiki sploh ni razpravljalo med ljudstvom in kakor drugod, tako tudi v karlovaški občini radičevci še vedno ne vedo, kaj jim je skuhal Radič s svojim najožjim štabom. Edino, kar pride od vodstva, so laži, da je vse samo dobra politična poteza in da bosta v najkrajšem času iz hrvatski ban in hrvatska vlada v Zagrebu. Eni tem lažem verjamejo, drugi pa čakajo, da vidijo, kaj bo. Čakanje je pa mnogim tudi že preveč in to se posebno dobro vidi pri občinskih volitvah v Karlovcu, ko se 30 odstotkov ni udeležilo volitev. Volilna abstinenca je pa razven prav redkih izjem samo na radičevski strani in je že ugotovljeno, da se nad 600 seljakov-radičevcev volitev ni udeležilo. —tgr.

Radič o begunjih. Ko je Radič izjavil, da sta Rumunija in Bolgarija, kakoršni ste, ne samo pripravni ali prikljni, ampak celo enaki njegovi socialni strukturi, je tudi smatral za potrebno govoriti o begunjih iz Bolgarije, to je o onih, katere je poprej sedem let povelečeval kot prave in iskrene seljake, odnosno seljaške voditelje in kateri so ne glede na nekdanje Radičeve mišljenje pred licem celega kulturnega sveta in vseh človekoljubov znani kot žrtve, ki so imele srečo, da se rešijo izpod noža sedanjega bolgarskega režima. Bolgarski begunji-zemljoradniki, člani in funkcionarji Stambolijskijevih bolgarske zemljoradniške stranke in vlade, so našli zatočišče po raznih državah in mnogi tudi v Jugoslaviji. Ko toliko njihovi tovariši, ki niso imeli sreče, da pravočasno učejo, dan na dan umirajo strašne smrti pod nečloveško roko sedanjih bolgarskih oblastnikov, — ko sta bila dva bivša ministra zemljoradniške vlade celo živa sezgana v neki sofijski podzemeljski ječi in ko ves kulturni svet smatra preganjanje nasprotnikov sedanjega bolgarskega režima za eno največjih sra-

mot 20. stoletja ter roti vse človečansko zavedne in čuteče, naj po svojih močeh protestirajo proti postopanju sedanje bolgarske vlade, pa pravi Radič, naj se bolgarski begunji vrnejo domov, češ, da mi ne moremo in ne smemo ohrabriti take frakcije in da sploh emigracije še nikdar niso dosti pomenile. Radič, ki je sam igral emigranta, meče danes vse emigrante v en koš ter ne pozna, odnosno noče poznati nobene razlike med emigranti ali begunji, ki so šli iz svoje domovine, ker se ne strinjajo z veliko večino in med onimi, ki morajo zapuščati domovino kot pravi zastopniki velike večine, katero teroristično vlada manjšina. Ruski begunji n. pr. so begunji manjšine, prava kapljica v morju milijonskega ruskega naroda, ki sodeluje in živi v novi Rusiji, bolgarski begunji so pa ravno nasprotno člani in predstavniki velike večine, kateri je z najhujšim terorjem zavlada manjšina. Ko je pred delegati ženevske konference Radič govoril tudi o armenskih in ruskih begunjih, so poskušali njegovi trabanti predstaviti njegov govor kot nekaj temelj ali vsaj predznak zblizanja z Rusijo. Ko pa govori Radič sedaj o bolgarskih begunjih, je pa jasno, da je izvir vseh Radičevih izjav navadni cinizem. —tgr.

Radičeva »socialna struktura.« Stjepan Radič, sedem let zagovornik federacije jugoslovanskih narodov, seljakov, ki hočejo svojo seljaško vlado, seljaške delovne večine, ki ima nalogo, zrušiti vsako oblast nedelovne gosposke manjšine itd., je sedaj po povratku iz Zeneve nekemu rumunskemu časopisnemu poročevalcu izjavil, da je z vso dušo za čim tesnejše zblizanje z Rumunijo in Bolgarijo, češ, da je tu njemu, Radiču, seljaškemu voditelju itd. itd., enaka »socialna struktura.« Ni politika, ki bi bil ob svojem dezertstvu in spremembi vseh svojih političnih načel toliko ciničen kot je Radič. Ta mož, ki se je in se še danes nazivlja seljaški vodja, smatra za primerno socialno strukturo bojarsko vlado v Rumuniji in Cankov režim soldateske in plačancev, organiziranih v takozvanih »črni stotnjah«, ki morijo in drugače uničujejo vse nasprotnike sedanjega režima. Baš v pravem času je našel Radič sebi enako in ljubo socialno strukturo v Rumuniji in v Bolgariji: v prvi deželi se vrši sedaj ob plamtečih protestih ne samo vseh res demokratičnih ustanov in pravih organizacij delovnega ljudstva, ampak tudi od strani prvakov duševnega in umetniškega dela proces proti 400 kmetom, v drugi deželi se pa beleži že nad sto tisoč žrtev krvinskega režima. Boljše svedobče o svoji socialnosti Stjepan Radič pač ni mogel najti. —tgr.

Odlikovanja po proslavah v Črni gori. V Splitu, kjer je predčasno zaključeno potovanje, je podpisal kralj med drugim tudi ukaz odlikovanja vseh ministrov, ki so ga spremljali po Črni gori. Odlikovani so minister pravde in minister vere z redom belega orla druge stopnje, notranji, vojni, finančni in gradbeni minister z redom Sv. Save I. reda, prosvetni minister s Karadjordjevičevim zvezdom, radičevska ministra Pavle Radič in dr. Nikič pa z redom Sv. Save I. stopnje z lento. —tgr.

Po svetu.

Evropska politika po mnenju veleindustrijalca. Dopisnik enega največjih francoskih listov se je razgovarjal z enim od največjih nemških veleindustrijalcev, s Feliksom Deutschem, o politiki in o razmerah v Evropi. Nemški veleindustrijalec se je najprej prav pohvalno izrazil o pogajanjih, ki jih uvajajo velesile, izrazil je pa svoj dvom, da bi ta pogajanja mogla voditi do rešitve iz silno težkega položaja, ali pa da bi zamogla preprečiti katastrofo. — »Kaj je največje zlo? To, da se je po vojni industrijska produkcija povečala za 50 odstotkov, dočim je kupna moč jako padla. Potrebe pa postajajo vedno večje in tako je glavna naloga, vzpostaviti ravnotežje med produkcijo in konsumom.« — »Moj predlog bi bil« — pravi nemški veleindustrijalec — »osnovanje horizontalnih trustov, t. j. grupacije producentov iz te stroke najprej v okvirju vsake nacije, potem med posameznimi narodi Evrope in končno med Evropo in Ameriko. Na tem je treba delati in ne snovati kartelov, v katerih okirju se razvija pogubonosna konkurenca. S to preureditvijo industrije bi odpravila tudi valuta. Francoskega finančnega ministra smatram sposobnega, da se bo za to zavzel, ko reši enkrat vprašanje dolgov in prepričan sem, da bi evropski trusti lahko delali z ameriškanskimi. Združenja podjetij posameznih strok bi povzročila padec cene in pritegnila odjemalce. Poskus bi se moral najprej napraviti v Evropi. Amerika je slabo zasedeni prostrani svetovni del z edinstveno carinsko tarifo in z enakimi potrebami klientele, ki šteje okroglo 120 milijonov kupcev. Ko se pa potuje po Evropi, se pa ob vsakem koraku trči ob nove meje. V vsaki državi — mali ali veliki — vlada gospodarski nacionalizem in različni okus različne klientele. Kako naj bi prišlo do velike in enotne produkcije, ki je edina zmožna za obsto, če se Evropa ne odloči postati neka vrsta zedinjenih evropskih držav? Če se vsak novi narod trudi ustvariti svojo nacionalno industrijo, kakor so jo stari narodi ustvarili skozi celo vrsto generacij, ne bo nikdar gospodarskega ravnotežja. Socialne katastrofe in vojne so prave posledice ali posledice te divje tekme, ki se razvija pod masko patrijotizma in omo-

gočuje s protekcionističnimi tarifi. Veseli me, da je v Parizu toliko smisla za načrt internacionalne konference gospodarskih strokovnjakov. Naravno je, da morajo vse države živeti in napredovati, a to življenje in napredovanje bi se moralo ravnati po naravnih izvirih in ne z oponašanjem in izpodpiranjem sosedov, ko za to ni niti nobenih pravih sredstev. — Treba je ustvariti in uvesti potrebno izmenjavo in vzajemno gospodarsko prispevanje in pomoč med posameznimi evropskimi državami, kar bo večje jamstvo miru in napredka, kot vse pogodbe. — Nemški veleindustrijalec še posebej povdarja, da je vse zastoj brez sodelovanja Rusije ter naglašja, da že dolgo deluje s sovjetskimi industrijskimi trusti brez vseh težav. Sovjetski režim se naslanja na 92 odstotkov kmetov in na 3 milijone vojakov, delavcev in svojih upravnih organov. »Ne vidim prav nobene sile, ki bi lahko ta režim zrušila. Ker je ta režim trajen in stalen, se moramo z njim spoprijazniti, ker eni državi vendar ne moremo vriniti koncepcij, ki jih ona ne mara. Rusija znatno napreduje. V njeni notranji trgovini je uvedena svoboda individualnih podjetij, zunanja trgovina je pa v državni, a to prav izvrstnih rokah. — Kot prvi pogoj evropske ureditve, ozdravitve in združenja pa smatra zastopnik nemške veleindustrije francosko-nemško zблиžanje, češ, da ne more biti nasprotstva dveh držav, katerima je potrebno gospodarsko izpopolnjevanje. — tgr.

Zavzetje glavnega stanja Abd-el-Krima. Španske čete so dosegle v Maroku velik uspeh. Po hudih bojih se jim je posrečilo zasesti glavno mesto marokanskih ustanov Aidir. Abd-el-Krim je pobegnil s svojim glavnim stanom v notranjost dežele. Aidir leži v bližini morja pri zalivu Alhuzemas, kjer se je pred kratkim posrečilo špancem izkrcati številne vojaške oddelke. Zavzetje Aidira bo imelo velik pomen na nadaljni razvoj operacij v Maroku. Zmagajo so proslavili v Španiji z velikimi slovesnostmi. Marokancem se zadnje čase sploh slabo godi, ker so jih tudi Francozi potisnili daleč nazaj.

Kongres angleške delavske stranke. V Liverpoolu v Angliji se je vršil kongres angleške delavske stranke, katerega se je udeležilo nad 1000 delegatov. Med raznimi zaključki je najvažnejši ta, da stranka ne prevzame poprej vlade, dokler bo v parlamentu v manjšini. Za ta sklep je bilo oddanih 2.587.000 glasov, proti pa je glasovalo le samo 52.000.

Washingtonski sporazum. Francosko-ameriška pogajanja za ureditev vojnih dolgov so se končala dne 2. t. m. Sporazum je provizoričen in traja 5 let nakar se pogajanja obnovijo. V tem času plača Francija letno 40 milijonov dolarjev. Francoski finančni minister Caillaux je imel zelo težko stališče, ker so ameriški zastopniki zahtevali silno visoke obroke in niso hoteli priznati nekaterih točk ki so bile za Francijo posebno važne. Končno so ameriški zastopniki pristali na zaščitno klavzulo, ki se glasi: Obroki odplačati bazirajo na sedanjem finančnem stanju Francije. Če se pokaže, da obroki niso v skladu s finančnim stanjem Francije, se osnuje posebna komisija, ki bo odredila višino obrokov. Francija lahko v slučaju, če se dolar napram franku nepričakovano visoko dvigne, zaostane z odplačevanjem za dve leti.

Vojaška naobrazba v Rusiji. Sovjetski vojni komisar Frunze je izdelal navodila in priporočila ne samo za vse vojaške, ampak tudi na civilne oblasti Rusije o intenzivnem pouku ljudstva glede obnašanja in obrambe za vse načine in položaje moderne vojne s tehničnimi in kemičnimi pozivi, naj si zlasti tehniki izberejo področje, v katerem naj poučijo prebivalstvo o ulogi tehnike v bodoči vojni in o načinu obrambe. V načrtu se predvideva tudi šolanje prostovoljcev, ki bi stopili na plan v slučaju napada na domače ozemlje. Ruski vojni komisariat pazljivo zasleduje vse iznajdbe na vojni-tehničnem polju ter se zelo zanima za dela v evropskih in ameriških laboratorijih, ki tako pridno, a pri tem zelo tajno izdelujejo kemična sredstva za bodoče vojne. O strupenih plinih, ki se pripravljajo in o katerih se pri nas le od časa do časa nekaj približnega dozna, se v ruski javnosti mnogo razpravlja v zvezi s poučevanjem in razmišljanjem, na kak način bi se dalo varovati pred plinskimi napadi. Vojni komisariat je izdal tudi poziv, naj si zlasti tehniki izberejo področje, v katerem bi v slučaju potrebe poučevali in vodili ljudstvo pri samobrambi. Vsi, ki se prijavijo k takemu delu, so oproščeni aktivne vojaške službe, kakor tudi davka, ki je predpisan za one, ki so oproščeni dela po zakonu o vojaški obveznosti. — tgr.

Politični proces.

Nedavno sta se končala dva prav zanimiva politična procesa in sicer eden v Ljubljani, drugi pa v Beogradu. Kot obtoženci so fungirali delavci in intelektualci, ki so se udeleževali pri društvu »Mednarodna delavska pomoč«, nazvana tudi »Rdeča pomoč«. To društvo je dobrodelnostno društvo, ki ga s pobiranjem prispevkov vzdržujejo delavske organizacije — socijalistične, komunistične in tudi nevtralne iz mnogih držav. To društvo je začelo poslovati, ko so režimi raznih evropskih držav vrgli ogromno število delavcev in njihovih voditeljev v ječe, pregnanstvo in na cesto. Krivic in nasilja italijansko-fašistovskega, bolgarskega in še mnogih drugih režimov tudi beograjski vladni krogi ne zanikajo in tako je dolgo časa tudi v naši državi nemoteno poslovala »Mednarodna delavska pomoč«.

Naenkrat so pa pod prejšnjo PP vlado dne 15. februarja v Beogradu zaprti pet funkcionarjev tega društva in po raznih listih se je raznesla vest, da se pod imenom dobrodelnega društva skriva tajna in silno nevarna komunistična organizacija. Pisalo se je tudi o zarotniških dokumentih, ki naj bi bili najdeni pri aretirancih v Beogradu. Štiri dni po beograjski aretaciji je pa podružnica tega društva v Ljubljani še priredila koncert in veselico v svoje

svrhe in odborniki društva niso kazali prav nobene vznemirjenosti, četudi so vedeli o aretaciji svojih tovarišev v Beogradu. Kar čez noč je pa postala tudi ljubljanska podružnica dobrodelne organizacije nevarno zarotniška in začele so se na veliko aretacije. Eden od ljubljanskih odbornikov društva, novinar Ivan Vuk, je bil odveden v beograjske zapore, dočim so vsi drugi funkcionarji slovenske podružnice podpornega društva — menda 12 po številu — ostali zaprti v Ljubljani.

Ljubljanskim osumljencem — med njimi so bili tudi nekateri zaprti že od lani — so napravili že dne 15. sept. proces po zakonu o zaščiti države. Zagovornik dr. Tuma je orisal nastanek in razvoj mednarodne delavske podporne organizacije, navedel je, da je pod imenom te organizacije že predaval pruski vladni svetnik, da sodelujejo pri njej veliki možje kakor Nansen, Einstein, Barbusse, Gorki itd., zdravniki in umetniki, ki nikjer po svetu ne vzbujajo suma, da delajo v svrhu nasilja. Nastanek in razvoj dobrodelne organizacije utemeljuje in tudi zahteva poziv: Ne sklepajte po logiki papirja, temveč po logiki dejanja! — Da so pri mednarodni delavski pomoči tudi pristaši levičarskih struj in da se poslužujejo v delavskem gibanju vseh dežel običajnih gesel in fraz, je naravna stvar, s katero se je spoprijaznil hote ali nehoče ves svet razen režimov, kakor je n. pr. bolgarski, ki po vrsti uničuje vse svoje nasprotnike ter išče in izrablja vse pretveze. Glede zakona o zaščiti države je zagovornik izvajal:

»Pred vsem si v vsakem slučaju pridržujem po ustavi pravico priziva proti sodbi po zakonu o zaščiti države. Ta zakon nasprotuje ustavi in ne more veljati za sodnike. Kadar se izpremeni ustava, se mora po čl. 126 sedanje ustave sklicati za to določena skupščina. In ta zakon pomeni izpremembo ustave in noben sodnik ne more iti preko ustave. Tudi univerzitetni profesor dr. Dolenc je mnenja, da je bil ta zakon sprejet in razglašen nepravilno. In če zakon ni pravilno sprejet, podpisan in oznanjen, ne velja. Toda tudi ta drakonski zakon o zaščiti države ne kaznuje mišljenja, temveč le dejanje ali vedoma nameravan cilj. Pa tudi če imam zlobni namen, pa ga ne izvršim, se me ne more kaznovati. To je osnova vsakega kriminalnega prava.«

Pri beograjskem procesu »Rdeče pomoč«, kjer je fun girala kot glavna obtoženka gospa Desanka Cvetkovič, gimnazijalna profesorica, je pa zagovornik, najodličnejši beograjski odvetnik dr. Grebenac, osvetlil značaj in bistvo političnih procesov, kakor so prišli pri nas v navado. Po njegovem mnenju so politični procesi dvojevrstni: ali se stvarno od drugih izvršnih zločinov zvalijo po potrebi in priliki na politične nasprotnike, ali si pa policija in razne druge sile izmislijo pripravljane kakih zločinov ter vse to podtaknejo po priliki in potrebi nasprotnikom vladajočega režima, da se tako predstavi neka velikanska nevarnost, da se javnost preplaši in prisili k mnenju, kako potrebna in upravičena je takozvana politika »močne roke.«

Obtoženci v Beogradu kakor oni v Ljubljani so bili oproščeni in izpuščeni na prosto. — tgr.

Iz Slovenije.

Koroški dan — 10. oktober 1925. Čujete klice koroške bede? Bratje, odprite srce in roke, naj Gospasveta in Zilja to ve, da nismo rekli še zadnje besede. — Da nismo rekli še zadnje besede, naj svedoči 10. oktober. — Združimo se ta dan v eni sveti misli na zaslužjeni Krotan. Bratje! Jugoslovenska Matica vas še v zadnjem trenutku poziva, da storite vse, da dostojno manifestiramo ta dan za naše brate onstran Karavank. Naša resna manifestacija naj jim bo v dokaz in v spodbudo, da vstrajajo v svoji borbi za obstanek in v borbi za najdražje, kar poseduje človek — v borbi za svoj materin jezik. Storimo vsi svojo dolžnost, da bode »koroški dan« 10. oktobra čim lepše vspel.

Kolesarska (sportna) loterija Jugoslovenske Matice. Ponovno obveščamo vse, da je zrebanje te loterije prenešeno in se vrši nepreklicno dne 20. decembra t. l. Dobitki — dve motorni kolesi in 25 navadnih (moških in ženskih) koles — so razstavljeni v izložbah tvrde O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ulica in si jih lahko vsakdo ogleda. Srečke so na prodaj pri vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji in v vseh ljubljanskih trafikah. Cena srečki 10 D.

Vsem društvom in šolam. Jugoslovenska Matica sporoča vsem društvom na deželi, ki bodo na petletnico koroškega plebiscita priredila manifestacijska zborovanja, in vsem šolskim vodstvom, da prične v torek, dne 6. t. m. razpošiljati brošure, iz katerih bo možno črpati potrebno snov za predavanja o Koroški Sloveniji.

»Koroški dan« v Kranju. Na peto obletnico nesrečnega koroškega plebiscita priredi Jugoslovenska Matica v Kranju v prostorih Narodnega doma primerno akademijo z govorom, petjem, deklamacijami in godbo. Pri prireditvi sodelujejo vsa tamošnja društva in organizacije brez razlike politične pripadnosti. Rokjaki, udeležite se te manifestacije v največjem številu!

Za Jugoslovensko Matico. Namesto venca na grob svojih tovarišiči gđc. Justini Schwingerjevi je zbralo učiteljsvo snovne šole na Viču 295 D za Jugoslovensko Matico. Iskrena hvala!

Vlom v Slivnici. V noči od četrтка na petek je vlomila neka banda, skoro gotovo cigani, v trgovino g. Čeha in kar z vozičkom odpeljala precej manufakturnega in drugega blaga. Nekega soseda ki je šel gledat, kaj da pomeni hrup, so odpodili in pregnali s streli iz samokresa. Kakor v Macedoniji!

Telefonska zveza Rogatec—Graz.—Wien. Po spoznanem sklepu naše in avstrijske poštne uprave se je zgradila telefonska zveza Rogatec—Graz—Wien. Govori

se preko Maribora in stane govor Graz—Rogatec 30 D, Rogatec—Wien 37 D 50 para. Za zelo nujne pogovore se zahteva trojna taksa.

Prerazen rop v Rajhenburgu. Preteklo soboto se je dogodil v Senovem pri Rajhenburgu drzen roparski napad pri belem dnevu. Rudniški inženjer Franc Forges in rudniški uradnik Jernej Peterca sta nesla v Raštanj 350 tisoč dinarjev za izplačilo delavcev. Na potu v gozdu so skočili pred oba štirje roparji z naperjenimi samokresi ter zahtevali denar. Z masnim plenom so izginili v gozdu, oplenjena uradnika sta takoj nato pohitela k rudniku ter z delavci in orožniki preiskala ves gozd, toda o razbojnikih ni bilo sledu. Enega tolovajev je g. Peterca spoznal. To je neki Fabijan Gršič, rojen leta 1892 v Zlataru na Hrvaškem; zadnje čase je delal kot miner v kamnolomu v Rajhenburgu. Ropar je velik, močne postave, temne polti, gladko obrat, ima črne, nazaj počesane lase ter govori hrvaško.

Ravnateljstvo splošne bolnice v Ljubljani ponovno opozarja, da je zaradi neznosne prenapoljenosti vseh zavodov za umobolne mogoče sprejemati v opazovalnicah le najnujnejše slučaje in da preti nevarnost da bi se morali sprejemi sploh sistirati, ako se ne bo upoštevalo tega opozorila.

Dnevne novice.

Velika dela po južni Srbiji na državne stroške. Poljedelski minister Miletič je potoval zadnje tedne po raznih krajih južne Srbije, kjer si je ogledal velika dela, ki se vršijo na deželi in po mestih južne Srbije. Zo povratku je g. minister o teh državnih delih dal to-le poročilo: V bližini Skoplja je Katlanovsko blato, na kojega izsuševanju se dela z vso naglico in bo načrt izvršen tekom enega leta. Ko bo to blato popolnoma izsušeno, bodo dobili kmetje 20.000 ha rodovitne zemlje. Izsušitev Katlanovskega blata pa znači tudi v zdravstvenem oziru za cel skopljanski okraj velikansko izboljšanje. Za Skoplje je tudi važno, da dobi mesto vodovod ki bo preskrboval 2 milijona ljudi z zdravno pitno vodo. Kakor v Skoplju, bodo napravljeni vodovodi tudi v Velesu, Prilepu, Kičevu, Bitolju, Ohridu in Strugi. V bitoljski oblasti bo regulirana Crna Reka in bodo izsušena močvirja v Pelagoniji, kjer se bo pridobilo 90 tisoč hektarjev rodovitne zemlje. Bitoljski vodovod bode stal 6 milijonov dinarjev. V ravno tem mestu se zida tudi poljedelska šola, ki bo dograjena v enem letu in bo stala državno blagajno 7 milijonov dinarjev. V Ohridu regulirajo zelo nevaren hudournik, ki je povzročal doslej zelo veliko škodo mestu in vinogradom v okolici. V Strugi regulirajo Drin, ki je doslej poplavljal Struško polje. Ako bo Struško polje enkrat rešeno močvirja, potem bo postalo mesto Struga eno od najbogatejših na jugu.

Nov radičevski dnevnik v Osijeku. Radičevci v Osijeku so pričeli izdajati svoj dnevnik »Narodni glas.« Prva številka je izšla dne 1. oktobra. Nov časopis so osnovali radi tega, ker je ostalo dosedanje njihovo glasilo »Hrvatski list«, v rokah zajedničarjev.

Orožni listi za rezervne oficirje. Rezervni oficirji, ki so po zakonu dolžni posedovati orožje, morajo prijaviti posest revolverjev pristojni policijski oblasti, katere jim bo izdala brezplačne orožne liste. Prijave o posesti orožja niso podvržene taksi. Kot predpisano orožje za rezervne oficirje je smatrati le modele: Naganov, naš in ruski, Browning 7.63 mm, Mauserjev revolver, avtomatska pištola (fran. 7.65 mm, parabulum in sedanji model Browning 9 mm, 1922 l.). Za vse ostalo orožje morajo rezervni oficirji plačati takso po zakonu o takсах.

Ponesrečeni delavci. Ministrstvo za socialno politiko je izdalo statistiko vseh ponesrečenih delavcev. L. 1920 se je od 36.027 delavcev ponesrečilo 804 in ubitih je bilo 32 delavcev. L. 1921 od 101.866 delavcev 370 ponesrečenih in 81 ubitih. L. 1922 od 128.733 delavcev 2618 poškodovanih in 100 mrtvih. L. 1923 od 168.476 delavcev 6102 ponesrečenih in 193 ubitih. L. 1924 od 175.607 delavcev 7297 poškodovanih in 144 ubitih. V zadnjih 5 letih je bilo skupno pri delu poškodovanih 19.198 in ubitih 550 delavcev.

Novo palačo za prosvetno ministrstvo bodo začeli graditi v Beogradu te dni.

Ogromna škoda radi poplave. Ze zadnjič smo poročali, da je napravila poplava po Bosni veliko škodo. Bosna, Vrbas in Sava so se razlili ter razrušili 500 hiš in je 15 ljudi utonilo. Škoda na poljih je nepregledno velika.

Škoda vsled toče in povodnji v naši državi. Poljedelsko ministrstvo sporoča, da znaša škoda, ki jo je letos napravila po naši državi toča in razne poplave, 338.877 tisoč 701 din. Povodnji so napravile do dne 9. septembra t. l. škode za 12.900.000 dinarjev.

Eksploatacija gozdov v Liki. V pragozdovih severne Like gre za izvoz lesa od 8 milijonov kubičnih metrov. Eksploatacija te ogromne lesne količine bo oddana onim proslcem, ki se bodo zavezali, da bodo zgradili normalnotirno železniško zvezo med Plitvičskimi jezeri in mestom Senj. Akcijska družba »Veledit« ponuja 5 D za kubik meter, pogodba bi se naj sklenila za 5 let in družba bi zgradila spočetka samo industrijsko železniško progo.

Zdravniška afera v Zagrebu. Zagrebški zdravnik dr. J. Šandor se je poleg zdravljenja svojih pacientov bavil tudi z drugim športom: zdravil jih je temeljito tudi na denarnici. Pacijente, ki so bili bolj petični, je pri preiskavi odvedel v drugo sobo, kjer so morali čakati, dokler je on v prvi sobi, kjer se je pacient slekkel, izvršil »operacijo« na njegovi listnici, iz katere je izmaknil nekaj denarja. »Operacije« dr. Šandora je prvi opazil neki mesar, ki si je nato pri ponovnem pregledu zabeležil številke bankovcev. Ko je po konzultaciji pregledal denarnico, je opazil, da mu je

gospod doktor izmaknil 15 komadov po 1000 dinarjev. Zdravnik je priznal tatvino ter mesarju vrnil denar. Zadeva je bila prijavljena policiji, ki je uvedla preiskavo, kradljivci zdravnik pa si je med tem dal od dvojice kolegov napraviti spričevalo, da je nor. Par dni po razkritju afere pa je nenadoma izginil iz Zagreba v inozemstvo.

U VII 373-25 12

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Obtoženec Januš Golec je kriv, da je kot odgovorni urednik spodaj navedenih, v Mariboru izhajajočih periodičnih listov zanemarljivo onoloznost pazljivosti, vsled katere bi izostala objava spodaj navedenih člankov 1. V Naši Strazi št. 4 z dne 25. 1. 1925 na tretji strani pod naslovom: »Aretirali so v soboto«, kateri članek se končuje: »... eden član zašel v tabor, ki ni bil nikdar pošten, v katerem se s pripovedovanjem izmišljenih dejstev lažljivo dolži nečasnega dejanja zas. obtožitelja dr. Frana Janžekoviča in Jakoba Novaka, ki ju zamore v javnosti ponižati in se jim obenem očita, ne da bi bila navedena določna dejstva, nečasne lastnosti ter se ju izročila javnemu sramotanju, 2. v Slovenskem gospodarju št. 10 z dne 19. 2. 1925 v rubriki »Tedenske novice« pod naslovom: »Smola nadučitelja Robnika«, ki se končuje »to je bil preklicano drag špas«, v katerem se zas. obtožitelja Ivana Robnika, ne da bi se navajala določna dejstva, dolži nečednih lastnosti in ga izročila javnemu posmehu.

Ker vsebujeta omenjena članka v objektivnem oziru pregrešek ad 1) po par. 488 in par. 491 k. z. ad 2) po par. 491 k. z., je zakrivil obtoženec prestopke po čl. III. zak. z dne 15. 10. 1868 in se kaznuje po cit. čl. t. 5 na 900 din. denarne kazni, a slučaja neiztrljivosti pa na 9 dni zapora.

V smislu par. 20 in 39 tisk. zak. se ima sodba po pravomočnosti objaviti na obtoženčeve stroške v eni izmed prvih dveh števil Slovenskega gospodarja in Naše Straže in sicer na isti strani in s podobnimi črkami ter pod istim naslovom, kakor sta bila objavljena inkriminirana članka.

Po par. 389 kpr. mora obtoženec plačati stroške kazenskega postopanja in izvršitve kazni.

Težke posledice otroške neprevidnosti. Pretekli teden se je zgodila v Zagrebu težka nesreča. Otroci so našli med razno šaro francosko ročno granato ter se igrali z njo. Nenadoma je granata eksplodirala ter ubila šolarja Stjepana Petrince več otrok pa težko ranila. Od ranjenih je sedaj umrl Stjepan Znidarič, ki je pri eksploziji dobil tako težke poškodbe, da ni bilo upanja, da bi okreval.

Dvakraten poskus samomora. Na zagrebški policiji si je dvakrat zaporedoma poskušala vzeti življenje neka iz mesta zgnana prostitutka. Ko je bila sama v sobi preiskovalnega uradnika, se je skušala obesiti na kljuko. V zadnjem trenutku so jo rešili iz zanjke ter jo povrnili v življenje. Komaj si je čez nekaj časa malo opomogla, je zgrabila na mizi ležeče škarje ter si jih zasadila v prsi. Ranila se je precej težko, toda srca ni zadela in ostala bode pri življenju.

Pontonski most se je zrušil. V Srijemsko Mitrovico se je pripeljal dne 28. m. m. 36 vojaških avtomobilov, ki so nameravali vsi preko pontonskega mosta na drugo stran Save. Ko je bil prvi avto na sredini mosta, se je ta pod težo zrušil, avtomobil se je skotalil v Savo, šoferjem se je le s težavo posrečilo, da si je s plavanjem rešil življenje.

Priporočamo »Ljudske knjižnice« v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani, 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv.: Kazan, volčji pes, br. 18 D, vez. 30 D; 20. zv.: Kralj gora, br. 18 D, vez. 30 D. — Kol.

Borza (Avala). Zagreb slobodni: Wien 7.97, Trieste 228.50, London 273.75, Newyork 56.425, Paris 266, Praga 167.50, Zürich 1090. — Zürich zaključni: Beograd 9.19, Paris 24.05, London 25.0975, Newyork 518.50, Milano 20.85, Praga 15.35, Wien 73.15, Budapest 0.007, Berlin 123.40, Varšava 87, Bukarest 2.45, Sofija 3.79.

Iz Maribora.

Tihotapci, hohštaperji itd. Pred nekaj dnevi so zaprli nekega špediterja, njegovega pomočnika, bivšega aktivnega kapetana SHS vojske in dva carinska uradnika kot deležnike tihotapske afere, ki se še preiskuje. Ko v interesu preiskave pustimo podrobnosti za pozneje, priporočamo javnosti, naj posveča več pozornosti ljudem, ki kar čez noč kot metulji iz bube vsifrfotajo v velikem razkožju in napuhu ter se predstavijo in udeležujejo kot takozvana »boljša« in »najboljša« družba. Denar — brez ozira na izvor — je malik in javnost ali družba je tako malikovalska, zaslepljena, neumna, da jemlje »hohštaperje« za svoje »boljše« in »najboljše« člane. Če nekateri od teh tudi strmoglavijo v ječo, ostane neumnost še vedno v svoji polni bohotnosti in prisotnost pri vsaki zabavi in paradi, auto, najnovejša moda itd. še vedno zadostuje za deklaracije »boljših« in »najboljših« ljudi ob splošnem pomankanju potrebnega vprašanja: Odkod je denar? Proti rezežu, ki se iz bede, obupa ali zmede pregreši, se pa vedno bolj divje vpije: »Obesite ga!« — Kar se pa carinikov tiče, je pa treba nepristransko ugotoviti, da goni mnoge nesrečni birokratizem v nepostavnost. Na eni strani je carinikova krivda dokazana le tedaj, če se ga zaloti na »delu« in če se najde blago, katero je krivo zacarinil, na drugi pa zadostuje vsak sum, vsaka neosnovana ovadba, da ga vržejo iz službe. Tako visi nad enim meč na najtanjši niti, drugi, ki imajo same »prijatelje«, pa lahko marsikaj »napravijo« brez posebnega rezika. tgr

Takozvani nacionalisti so se zopet proslavili v nedeljo zjutraj okrog 4. ure, ko so vdrli med udeležence zabave športnega kluba »Merkur« pri Götzu. Za ta polet ali za akcijo so se junaki gotovo najzdatnejše krep-

čali in pripravljali v Narodnem domu. Ni smešno, ampak prav sramotno, da se takim in podobnim pohodom in akcijam daje nacionalistično ime. — tgr

Zvezo kulturnih društev so ustanovljali v soboto mariborski naprednjaki v Narodnem domu. Da privabijo na proslavo čim več udeležencev, so angažirali Glasbeno Matico in Narodno gledališče, toda to je le malo vleklo, tako, da se je v začetku k otvoritvi zbralo le kakih 20—30 demokratičnih veljakov. Več sreče so imeli s plesom, ki je trajal do jutra. Čudimo se Glasbeni Matici, da se je s svojim pevskim zborom udeležila ustanovitve Zveze kulturnih društev, ko je še malo dni preje v listih odklanjala svojo udeležbo na prireditvah raznih društev ter jim svetovala, naj se obrnejo na druga mariborska pevska društva.

Odbor orliškega krožka v Mariboru naznanja vsem svojim članicam, da se prične s telovadbo v sredo dne 7. oktobra, ki se bo vršila zopet redno vsako sredo in petek od pol 7. ure do pol 9. ure zvečer v telovadnici Dekliške meščanske šole v Cankarjevi ulici 5. (Vhod Razlagova ulica.) Pozivljamo vse članice, da se telovadbe točno in redno udeležijo! Odbor.

XIII. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v torek, dne 6. t. m., ob 5. uri zvečer v prostorih mestne posvetovalnice. Dnevni red: 1. Poročila predsedstva. 2. Predlogi in vprašanja. 3. Poročila odsekov.

Sestanek Korošcev. Korošci so vabljani na sestanek, ki bo v sredo, dne 7. t. m., ob 8. uri zvečer v restavracijskih prostorih Narodnega doma (prva soba). Predmet sestanka je razgovor glede manifestacije o priliki petletnice plebiscita. Z ozirom na važnost predmeta prosimo polnoštevilne udeležbe! — Klub Korošcev v Mariboru.

Nedeljske nesreče. Na Cesti na Brezje stanujoči Fran Franc je dobil včeraj sunek z nožem v hrbet. Težkopodovanega je prepeljal rešilni oddelek v bolnico. — Težkoranjen je bil v pretepu 27letni delavec Weingerl Karl. Dobil je več ran na obrazu in na temenu.

Družabni večer. Opozarjamo na družabni večer v prid fondu za spomenik hvaležnosti našega naroda napram Franciji, ki se bo vršil v sredo, dne 7. oktobra, v veliki dvorani Narodnega doma. Na sporedu je kratek koncert, vojaške godbe in Glasbene Maticе, potem pa ples. Odbor vabi najširše sloje našega občinstva in pričakuje, da bo tudi Maribor pokazal, da ne pozabimo onih, ki so nam pomagali v težkih časih. Začetek ob osmih, vstopnina 10 D, obleka priprosta.

Ljudska univerza. V torek, 6. t. m. bo gospod inž. Ferdo Lupša nadaljeval svoje predavanje o Siamu. — To predavanje je izredno, ker se ta čas vršijo v kazini vsak ponedeljek, sredo in petek predavanja o higijenskem tečaju; kljub temu je pričakovati obilnega obiska, kakor je to pokazalo prvo predavanje, ko je g. inženjer s svojim poljudnim načinom živo zainteresiral publiko za lepoto in prirodno bogastvo daljnega Siamu. Predavanje začne točno ob pol 8. uri.

Tukajšnje drž. moško, kakor žensko učiteljske prireditve dne 4., 5. in 6. oktobra t. l. skupno razstavo šolskih risb v slavnostni dvorani moškega učiteljskega društva.

Mariborsko slovensko žensko društvo, odsek za pospeševanje domače obrti, naznanja, da se šivalni tečaj za služkinje začne v nedeljo, dne 4. oktobra t. l. ob pol 15. uri v drž. ženskem učiteljskem, soba I. letnika v I. razredu.

Aprovizijska zadruga v Mariboru pozivlja vse tiste vajence, kateri so končali učno dobo in želijo priti k preizkušnji, da morajo vložiti pismeno prošnjo do dne 10. t. m. Na pozneje predložene prošnje se ne bo oziralo in bo mogel vajenec čakati do prihodnje preizkušnje.

»Slomšek«, društvo bogoslovcev v Mariboru ima v sredo, dne 7. t. m., ob pol štiri popoldne v bogoslovski čitalnici svoj 75. redni letni občni zbor. Gospodje starešine uljudno vabljeno! — Počitniški vodja.

Društvo vpklojenih častnikov, voj. uradnikov, njih vdov in sirot. Člani, ki še niso sprejeli članskih izkaznic, naj pridejo po iste v tajništvo. Člane, ki izkaznice že imajo, a še niso plačali članarine, prosi odbor, naj to čimprej storé.

Posvetovalnica za matere v Mariboru. S tem tednom se bodo vršile pregledovalne ure in obiski strank v posvetovalnici za matere v poslopju drž. dečjega doma po zimski murniku, t. j. ob sredah in petkih popoldan od pol 2. do pol 4. ure. Zdravnik bo prisoten v prvem polčasu vsakokrat.

Državna borza dela v Mariboru. Od 27. septembra do 3. oktobra t. l. je bilo pri tej borzi 135 prostih mest prijavljenih, 226 oseb je iskalo službo, v 62 slučajih je borza posredovala uspešno; od 1. januarja do 3. oktobra pa je bilo 5586 praznih mest prijavljenih, 8049 oseb je iskalo službo, v 2304 slučajih je borza posredovala uspešno in 588 oseb je odpuščalo.

LISTER.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

59

»Luiza!« je rekel. »Luiza! Ono je nekaj čisto drugega.«

»Kaj je?« je vprašala Luiza, ki se je hipno zbudila. Mislil je, da žalitev, ki jo povzroča tuje gospodarstvo, ni osebna kakor zasebne žalitve, in da izvira od tod, ker je ranjeno načelo splošne pravice. V trenutku pa, ko je hotel razložiti to svoji ženi, mu je prišlo na

misel, da izvirajo tudi zasebne žalitve vedno iz ranjene načela splošne pravice. In videl je, da se je motil.

»Nič«, je rekel.

Njegova žena je mislila, da se mu sanja; položila je svojo glavo na njegovo ramo in vnovič zaspala. Če bi bil mogoč kak dokaz, ki bi izpreobrnil Franca k mislim njegove žene, bi bil to ta sladki dotikljaj, to sladko dihanje ob njegovih prsih, ki mu je že tolikokrat vzbudilo blaženi občutek obojestranskega ujemanja njunih duš. Sedaj pa ni občutil tega. Kakor mrzel in oster nož mu je šinila skozi možgane misel, da bo izbruhnilo prej ali slej na kak bolesten način to tajno nasprotstvo med njegovimi in ženinimi mislimi. In v tem strahu jo je stisnil k sebi, kakor da bi hotel braniti sebe in njo pred prikaznimi svojih lastnih možganov.

Sestega novembra je vzel Franco po zajtrku svoje velike vrtnarske škarje, da bi porezal kot običajno suhe vejice na vrtu in terasi. Bila je ura, tako polna lepote, tako polna miru, da se je človeku krčilo srce. Niti list se ni ganil. Proti zahodu je bil zrak kristalno čist, proti vzhodu pa se je videlo zamegljeno gorovje med Osteno in Porlezzo. Hiša se je bleščala v solncu in trepetajočem odsevu jezera. Solnce je bilo precej toplo, toda krizanteme na vrtu, oljke in lavorike na obrežju, daleč vidne vsled velikih rdečkastih listov, neka tajna svežost zraka, prepojenega z vonjem »olee fragrans«, mirovanje vetra, visoko pogorje jezera Como, pokrito s snegom, vse to se je turobno združilo in oznanjevalo, da umira lepi letni čas. Ko je obrezal suhe vejice, je predlagal Franco svoji ženi, da bi šla s čolnom v Casarico ter vrnila prijatelju Gilardoniju dva zvezka »Mysteres du Peupule«, ki ju je bil v par dneh hlastno prebral. Sedaj je hotel še tretji zvezek. Sklenila sta, da bosta šla opoldne, ko bo odšla Marija spat. Toda preden je še legla Marija v posteljo, se je prikazala vsa zasopla, s klobukom in plaščem popolnoma v neredu Barbara Pasotti. Prišla je skozi vrtna vrata ter je ostala na pragu dvorane. Prišla je prvič po preiskavi. Ko je zagledala svoje prijateljce, je sklenila roke in tiho ponavljala: »O Bog, o Bog, o Bog!« Planila k Luizi in jo pokrila s poljubi.

»Draga moja! Draga moja! Najraje bi objela še Franca, toda Franco ni ljubil takih izlivov ter je naredil obraz, ki je ni dajal poguma; zato se je uboga žena zadovoljila s tem, da mu je stisnila in stresla ob roki. »Moj dragi gospod Franco! Moj dragi gospod Franco!« Končno je vzela v naročje še Marijo, ki se je upirala z ročicami ob njene prsi in gledala prav tako ko njen oče. »Stara sem, kaj ne? Grda sem, kaj ne? Ti ne ugajam? Nič ne de, nič ne de, nič ne de!« In ponizno ji je poljubila ročice in ramice, ker si ni upala približati trpkemu obrazku. Nato je rekla svojim prijateljem da jim prinaša veselo novico in oči so ji žarele od te radostne skrivnosti. Markiza je pisala Pasottiju in v pismu je bil stavek, ki se ga je naučila Barbara na pamet: »Bila sem zelo nezadovoljna (zelo nezadovoljna, stoji tam) ko sem čula o žalostnem dogodku v Orii . . . v Orii (čakajte) o žalostnem dogodku v Orii . . . (oh!) in četudi moj vnuk ne zasluži, vendar želim, da dogodek ne bi imel slabih posledic.« Stavek ni imel velikega uspeha. Luiza je temno gledala in ni rekla ničesar. Franco je pogledal svojo ženo in si ni upal izustiti ugodne razlage, ki jo je pač imel na jeziku, ne pa v srcu. Uboga Barbara, ki je izrabila odhod svojega moža v Lugano, da je pritekla in prinesla svoj sladkorček, je bila vsa potrta. Žalostno je gledala sedaj Luizo, sedaj Franca. Končno je vzela iz žepa pravi in resnični sladkorček ter ga dala Mariji. Ko je potem razumela, da hočeta iti Franco in Luiza s čolnom, je hotela ostati še nekaj časa z Marijo. Toliko je besedičila in govoričila, da sta onadva odšla in naročila Veroniki, naj spravi deklico nekoliko pozneje v posteljo.

Videlo se je, da Mariji ni baš ugajala družba njene stare prijateljice. Dolgo časa je trdovratno molčala; in ni dolgo trajalo, da je odprla usta in se spustila v jok. Uboga Pasottijevka ni vedela, katerega svetnika bi poklicala na pomoč. Klicala je Veroniko, toda Veronika se je razgovarjala s finančnim stražnikom ter ni slišala, ali pa ni hotela slišati. Ponujala ji je prstané, uro, celo veliki klobuk »podkraljice Beauharmais«; a nobena stvar ni našla milosti. Marija je kar naprej jokala. Končno ji je prišlo na misel, da je sedla h klavirju ter udarjala in udarjala osem ali deset taktov nekega predpotopnega napeva. Tedaj se je princezinja Marija potolažila ter dovolila, da jo je vzela njena dvorna muzikantinja tako nežno v naročje, kakor bi bile njene roke peruti metulja, in jo položila tako varno na svoja kolena, kot bi bila nevarnost, da se sesujejo stare kosti v prah.

Ko je slišala Marija petkrat ali šestkrat isti napev, je napravila prav dolgočasen obraz. Skušala je potegniti od klavirja veke roke igralkine ter tiho rekla: »Zapoj mi kako pesem!« Ko ni dobila odgovora, se je obrnila, jo pogledala v obraz in iz vsega grla zakričala:

»Zapoj mi kako pesem!«
»Ne razumem«, je rekla Pasottijeva, »sem gluha.«
»Zakaj si gluha?«
»Gluha sem« je smehljaje odgovorila revica.
»Pa zakaj si gluha?«
Pasottijeva si ni mogla misliti, kaj deklica želi.
»Ne razumem«, je rekla
»Potem pa« je rekla Marija z resnim obrazom, »si neumna.«

Nato je namršila obrvi in z jokajočim glasom rekla:

»Hočem, da mi zapoješ kako pesmico!«

Nekdo je odgovoril z vrta:

»Ze gre oni, ki ti bo zapel pesmico!«

Marija je dvignila oči in ves obrazek ji je zažarel. »Missipipi!« je rekla, zdrsnila s kolen Pasottijeve ter hitela naproti stricu Petru, ki je vstopil. Tudi Pasottijeva je vstala, vsa začudena in smehljajoča se je stegnila roke proti nepričakovanemu prijatelju. »Ti tukaj, ti tukaj!« In hitela je, da ga pozdravi. Marija pa je tako glasno kričala »Missipipi, Missipipi!« in se tako tesno oprijela stričevih nog, da mu ni preostajalo drugega, četudi je imel zelo malo volje do tega, da je sedel na zofu, vzela deklico na kolena in ponavljal staro pesem:

Ombretta srdita.

Po štirih ali petih »Missipipijih« se je Pasottijeva poslovila, ker se je bala, da se vrne njen mož. Veronika je hotela nesti Marijo spat. Deklica se je upirala in stric je posredoval: »Oh, pustite jo še nekoliko tu!« Stopil je z njo na teraso, da bi videl, če se oče in mati že vračata.

Noben čoln ni prihajal od Casarica. Mala deklica je ukazala stricu, naj sede, in splezala mu je na kolena.

»Čemu si prišel?« je rekla. »Zate ni nič kosila, veš.«

»Mi boš pa ti skuhalo kosilo. Prišel sem, da bom pri tebi.«

»Vedno?«

»Vedno.«

»Ali res vedno, vedno, vedno?«

»Res vedno.«

Marija je zamišljeno molčala. Nato je vprašala:

»Kaj si mi pa prinesel?«

Stric je izvlekel iz žepa punčko iz gumija. Če bi mogla Marija vedeti, če bi mogla razumeti, s kakšnim

srcem, vsled kakšnega udarca je kupil stric zanjo to punčko, bi se od ginjenja zajokala.

(Dalje prihodnjič.)

Marljive zastopnike išče stara zavarovalnica v vseh krajih prevaljskega marenberskega in slovenjgraškega okraja. Javijo naj se le tamošnji domačini na upravo lista pod »Trajen dober zasužek.« 487

Razstava stavbenih načrtov. Pri zadruzi »Mojmir« so na vpogled novo dospelci načrti dunajske občine in Heraklit, Gradec. 488

Dobro žgane zidake, bobrasto strešno opeko, opeko za tlakovanje ponuja krožna peč Tschernitschek, Kamnica. Mestni naslov: Maribor, Trubarjeva ulica 5. — Od-daja se tudi potpta in preveč žgana opeka. 486

Lahko moško kolo se proda. Vpraša se pri hišniku Ciri-love tiskarne.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slo-venska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-1. 107

Priporoča se
Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po slede-čih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

z leseno podobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din. Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Sla-ger-Trio »Smid-Hercer-Bernkopf« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Stikalnice in mline (patent Rudl) za grozdje in sadje ima v zalogi tvrdka Hochnegger in Wicher, Maribor, Koroška cesta 53. Izdelovanje pohištva in stavbeno mizarstvo. Postrežba točna. Cene nizke. 342

Armin Ellinger
trgovina usnja in čevljarских potrebščin
Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 2.

Moške klobuke
najnovejših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki
Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

**Najpopolnejši
Stoewer šivalni stroj**

s pogrezljivim transporterjem (glabelic). Z odnosnim premikom, je pripravljen za štepanje, vezenje ali šivanje.
LJUDOVIK BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6/l.

15 letno jamstvo!

Denar naložite
najboljše in najvarnejše
pri
Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 P. Z. Z. D. Z., Stolna ulica št. 6
ki obrestuje hranilne vloge po
najugodnejši obrestni meri.

Kreditno društvo Mestne hranilnice v Mariboru
dovoljuje trgovski ter obrtne kredite po zelo nizki obrestni meri za se-daj 16 odstotkov proti vknjižbi ozr. menicam.
Sprejema tudi vloge na tekoči račun po dogovorjeni obrestni meri, za katere jamči tudi Mestna hranilnica kot taka in konečno celo mesto z vso davčno močjo.
Podrobneje informacije je dobiti v društveni pisarni, palači Mestne hranilnice, to je Miklošičeva ulica 2 — prtiličje na levo.

Somišljeniki, širite naše liste!

Podružnica v Mariboru.
V lastni, novo zgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računih.
Sposobni prodajalec vrh. drž. razp. loterij.